

KOMMUNAL- OG DISTRIKTSDEPARTEMENTET

Postboks 8112 DEP
0032 OSLO

Deres referanse
22/4426

Vår referanse
2022/144-3-605/2022-ROAJOHA

Klassering
026

Dato
23.09.2022

Høring om endringer i IKS-loven

Kommunal- og distriktsdepartementet (KDD) sendte 25. mai 2022 forslag til endringer i LOV-1999-01-29-6 (IKS-loven) på høring. Sammen med lovforslagene ble det også lagt frem forslag til en ny budsjett- og regnskapsforskrift for interkommunale selskap.

Borg Havn IKS er medlem av Samfunnsbedriftene, og har bidratt i felles intern høringsprosess med mange andre selskap. Vi støtter således Samfunnsbedriftenes felle uttalelse i saken.

1. Bakgrunn

Forslagene som er fremmet vil kunne ha stor betydning for alle selskap organisert etter IKS-loven. Per i dag er 174 av til sammen 224 registrerte interkommunale selskap (IKS) medlem i Samfunnsbedriftene. Endringer i IKS-loven er derfor en sak med høy prioritet hos både Borg Havn og våre søsterorganisasjoner.

Høringsnotatet ble sendt til alle kommuner og fylkeskommuner, men ikke til de enkelte selskapene. Av den grunn fikk vi som interkommunalt havneselskap i juni 2022 oversendt et høringsnotatet med noen merknader fra Samfunnsbedriftene som ba oss om synspunkter og innspill til lovforslagene. Den 23. august ble det avviklet et digitale høringsmøte for oss IKS-medlemmer.

Borg Havn IKS slutter seg til Samfunnsbedriftenes fylldige hørings svar men vil i tillegg komme med et eget hørings svar for å understreke vår bekymring rundt enkelte av de endringer som er foreslått i forslag til ny IKS lovgivning.

2. Overordnet om forslagene:

Borg Havn IKS oppfatter at forslagene samlet søker å knytte IKS-ene tettere til sine eiere. Det selskapsrettslige preget tones ned, og de juridiske rammebetingelsene blir mer lik dem som gjelder for kommunen som forvaltningsorgan. IKS-modellen vil nærme seg et kommunalt oppgavefellesskap etter kommuneloven kapittel 19.

Borg Havn IKS sin erfaring gjennom de siste 10-15 årene er tvert imot det motsatte. Vårt fokus i dag er tilnærmet 100 % knyttet opp mot havnedrift og næringsutvikling med havna som omlastningsknutepunkt, med andre ord forretningsdrift. Dette er stort sett det samme for alle de store havnene, uavhengig av organisasjonsform.

I 2010 ble det iverksatt vesentlige endringer i Lov om havner- og farvann (LOV-2019-06-21-70). Tidligere var ansvar for forvaltning i kommunens sjøområde lagt til styret i organiserte kommunale

havner. Ved siste lovendring ble dette ansvaret lagt til kommune selv. Mange kommunestyre delegert dette videre til havnestyrene, også for Borg Havn IKS sin del. Samtidig var det innskrenkninger i hva som kunne finansieres over avgifter havnene kunne kreve inn (anløpsavgiften) i forhold til myndighetsutøvelse i kommuners sjøområde, og ettersom Borg Havn IKS hadde økende fokus og ressursinnsats innrettet på forretningsdriften ble forvaltningen tonet ned.

I 2019 ble havne- og farvannsloven på ny revidert med virkning fra 2020. Her ble kommunens ansvar i sjøområdene redusert og staten ved Kystverket fikk et økt ansvar. Ansvaret ble liggende hos kommunen som tidligere, og ikke til havnestyret. I begge de to siste havne- og farvannslover er forvaltningsansvaret juridisk tillagt kommune og det er en ønsket politikk. Borg Havn IKS har støtte disse endringene siden havna har hatt økende fokus på havnedrift og næringsutvikling.

For Borg Havn IKS sitt vedkommende har vi de siste to årene hatt rundt ett årsverk av 25 som har vært knyttet til planmedvirkning og myndighetsutøvelse. Fra 2023 tar eierkommunene selv over denne forvaltningen og Borg Havn IKS sitt fokus blir i sin helhet havnedrift og næringsutvikling, forretningsdrift.

Borg Havn IKS som eies av kommunene Sarpsborg og Fredrikstad med 48 % hver og Hvaler med 4 %, har et hovedfokus å verdiutvikle egne arealer ved å skape næringsutvikling og arbeidsplasser med havn og sjøtransport som knutepunkt. For å lykkes i denne ambisiøse satsningen må vi innrette oss for å være attraktiv både som samarbeidspartner og utvikler og ha samme verktøykasse som de vi skal konkurrere med.

Våre eiere etablert for tre år en egen valgkomite for å finne de riktige personene til styret for at selskapet skal lykkes med sine ambisjoner. Vi har i dag et 100 % profesjonelt styre på 7 personer inklusiv tillitsvalgte.

I våre styremøter er det nesten uten unntak kun forretningsutvikling og det som er relatert til det som står på dagsorden. Borg Havn som havneselskap har i dag ett heleid datterselskap, organisert som aksjeselskap, som er et eiendomsselskap. Samtidig har vi 60 % eierskap i et selskap som jobber med å etablere en terminal for flytende CO₂ og vi har 24 % eierskap i et selskap for CO₂ fangst. Sistnevnte aksjeselskap ble etablert av Borg Havn IKS med 100 % eierskap i 2019. Vi har nå fått med oss 6 private investorer også internasjonale, rundt det på fange CO₂ hos store næringsaktører i søndre Viken fylke. Dette viser igjen hva Borg Havn IKS som et IKS har fokus på og at forvaltningen er historie.

3. Å åpne og lukkede møter

Samfunnsbedriftene har i sin høringsuttalelse pekt på flere forhold som tilsier at IKS-ene etter deres skjønn ikke bør underlegges et lovfestet krav om åpne styremøter. Dette er knyttet opp mot at IKS'er i hovedsak og i økende grad driver med forretningsdrift.

Som beskrevet ovenfor har Borg Havn IKS fokus på næringsutvikling og forretningsdrift. Vi har ingen saker i styrende organ utover økonomi rapportering etc som vi behandler i styret som ikke har fokus til temaet forretningsdrift. Det sier seg selv at åpne styremøter for vår del er utelukket. En IKS lov må gjerne ivareta bredden av selskaper, de som driver forretningsdrift og de få som driver ren forvaltning.

Bekymringen vår er at hele vår virksomhet blir tvunget over i et aksjeselskap (AS) noe som ikke er ønskelig hverken fra eierne eller administrasjonen. IKS er en organisasjonsform som har en del fordeler opp mot offentlig eierskap. Vi underbygger eiernes interesser for havnedriften og næringsutvikling. I tillegg har vi bl.a lån i Kommunalbanken som en ikke kan opprettholde og som gjør at rammene for selskapet vil endres. Ved overgang til AS vil man miste den offentlige

ivaretagelsen gjennom IKS lovgivningen og dagens Representantskap erstattes med en generalforsamling som gjør at selskapet blir som alle andre AS.

Åpenhet i Representantskapets møter vil ha de samme utfordringene for vår del som for åpne styremøter.

Det er mange mekanismer som samlet vil sikre at IKS-ene og foretaksledelsen opererer innenfor trygge rettslige, kontrollerbare og demokratiske rammer. I denne sammenhengen vil behovet for fortrolighet og ro rundt interne diskusjoner ved behandling av styresaker og andre selskapsrelevante forhold være både legitimt og i samsvar med selskapets interesser (og dermed eiernes), og bør ikke mistenkeliggjøres. Dagens IKS-lov ivaretar etter vårt syn dette behovet på en tilstrekkelig måte.

4. Oppsummering

Borg Havn IKS vil understreke at mange IKS selskaper i økende grad driver forretningsmessig. Departementets utgangspunkt om at selskapene i økende grad utfører forvaltning medfører ikke riktighet.

Som en sier i medisinen verden: «Dersom diagnosen er feil blir også medisinen feil og pasienten blir ikke friskere»!

Med vennlig hilsen

Med hilsen

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur

Tore Lundestad
Havnedirektør

Roar Johansen
Ass. Havnedirektør

Kopi:
SAMFUNNSBEDRIFTENE